

Daiva VAITKEVIČIENĖ

NEIŠSENKAMAS ALGIRDO JULIAUS GREIMO MITOLOGIJOS TYRIMŲ LOBYNAS: IŠRAŠŲ KARTOTEKA

Algirdo Juliaus Greimo mokslinis ir intelektualinis palikimas iki šiol ne visas žinomas mokslininkams, juo labiau visuomenei. Nors praėjusiais metais buvo paskelbta daug Greimo rankraščių, jo laiškų (Sverdiolas 2017), tačiau vis dar aptinkama medžiagos, teikiančios naujų žinių apie mokslinę jo „virtuvę“. Šis straipsnis skirtas mitologijos tyrimų palikimui, tiksliau sakant, vienai jo daliai – mitologijos šaltinių išrašams. Juos Greimas vadino *kortelėmis* ir 1987 m. siuntė Broniui Savukynui kaip tekstų būsimam mitologijos žodynui pavyzdžius (Savukynas 2002: 81). Vėliau į Vilniaus universitetą su Greimo rankraščiais atkeliavo daugiau kortelių, tik jau ne su rašiniiais, o su šaltinių išrašais (Greimas 2005: 750). Po semiotiko mirties stalčiuose liko nemažai mitologijos tyrimų medžiagos, iš kurios Kęstutis Nastopka paskelbė net keturias nebaigtas mitologijos apybraižas, pluoštelį enciklopedinio pobūdžio straipsnių apie lietuvių dievus (Greimas 2005: 618–637).

Greimo mitologijos kartoteka – tai didelis, kelių tūkstančių lapų rinkinys, kurio turinys ir santykis su semiotiko mitologijos studijomis bei mitologijos žodyno projektu iki šiol nebuvo tirtas. Pristatysiu jo tyrimų „virtuvę“, ryškėjančią iš medžiagos atrankos, aprašymo principų ir pastabų.

Pirmiausia reikia trumpai prisiminti mitologijos žodyno istoriją, kuri leis aiškiau suprasti ir kartotekos vaidmenį. Bronys Savukynas 1987 m. rugsėjo 16–17 d. Greimui rašė: „*Turiu ambicingų ketinimų, susijusių su Jūsų idėja, kelta kn. „Apie dievus ir žmones“; – būtent:*

*pradėti rengti ir užbėgant Giltinei už akių palikti bent jau pavyzdį, koks galėtų būti lietuvių mitologinis žodynas. Kai tik baigsiu „Rolando giesmę“ [taip mudu vadinome jo semiotikos studijų vertimą į lietuvių kalbą, mat vertėjo vardas – Rolandas], tuoj imsiu rinkti medžiagą ir prašysiu kvalifikuotos Jūsų konsultacijos, bent jau sudarant projektą“ (Savukynas 2002: 80). Atsakyme Savukynui 1987 m. spalio 25 d. Greimas rašė: „*Paties projektas ne tik kad mane sužavėjo, bet ta kryptimi aš jau esu šiek tiek padaręs – apie 50–60 kortelių turiu suredaguotų ir jaučiu, kad vienas neįstengsiu ir neužbaigsiu. Taigi, jei priimi tokį bendradarbių – pradėsime drauge, o tu jau užbaigsi, kai aš nutarsiu baigti su šio gyvenimo džiaugsmiais. Pasiųsiu tau atskirai keliolika kortelių kaip pavyzdžius, tai tada matysime, ar mes vienodai, ar panašiai įsivaizduojame tokį žodyną.“**

Mitologijos žodyno idėją Savukynas rado Greimo darbuose, jau studijoje „Apie dievus ir žmones“ semiotikas pabrėžė tokio žodyno poreikį: „*Didysis Lietuvių kalbos žodynas, nors ir svarbus mitologo darbo įrankis, tik maža dalimi – vien dėl to, kad jis kitkam skirtas – atitinka jo lūkesčius. Užtat ir mitologinio žodyno, kaip raktą į kultūrinę Lietuvos praeitį, reikalas yra opus“ (Greimas 1990: 28).*

Toks žodynas nuo kalbos žodyno skiriasi tuo, kad aiškina ne leksines, o mitines reikšmes. Skirtumą tarp

* Cituojant neskelbtus Greimo ir Savukyno laiškus, naudojama Vilniaus universiteto A. J. Greimo semiotikos ir literatūros teorijos centro sukaupta skaitmeninta medžiaga. Dėkoju dr. Jūratei Levinai ir kitiems kolegoms už galimybę ją pasinaudoti.

kalbos ir „mitologijos kalbos“ gražiai iliustruoja bičių mitologijos pavyzdys: „*Bitininkystės žodynas priklauso bendrajai kalbai tol, kol jo pagalba kalbama apie bites ir jų auginimą, bet jis tampa „kalba“, t. y. autonomišku išraiškos kodu, kai jo pagalba kalbama, kaip tai atsitinka lietuvių kultūroje, apie žmonių gražų sugyvenimą, moters privalumus ir jos pareigas*“ (Greimas 1990: 31).

Kalbėdamas apie „mitologinio žodyno, kaip rakto į kultūrinę Lietuvos praeitį, reikalą“, Greimas turi omenyje žodyninio ar greičiau enciklopedinio pobūdžio veikalą, kuris aprėptų švenčių, valgių, ligų, dangaus šviesulių, augalų, gyvūnų, mitinių objektų turinio aprašymą. Taip ir Savukynas įsivaizdavo mitologijos žodyną – platų, „daugiau orientuojamą į mitinius objektus“ (Savukynas 2002: 81). Laiške Greimui 1987 m. rugsėjo 16–17 d. jis rašė: „*Esu juk šioks toks leksikologas, nors su stipriju nuokrypiu į onomastiką ir etimologiją; pastaroji, ko gero, didžiausia mano pasija. Na ir dabar, važiuodamas į darbą, vis galvoju apie kiaulę, kuilį, koją – šie žodžiai vis dar neturi etimologijų. Tai lietuviškos inovacijos. Koją bandysiu sieti su kotu... Bet visi jie turi mitologines konotacijas*“.

Tačiau Savukyno ir Greimo požiūris į mitologijos žodyną vis dėlto nebuvo vienodas. Studijos „Apie dievus ir žmones“ pratarinėje aptariama tokio žodyno idėja yra ne projektas, o teorinis svarstymas, kylantis iš semiotinių tyrimų patirties. Mitologinio žodyno sąvoka Greimo darbuose išsikristalizavo dar 7-ojo dešimtmečio viduryje. 1966 m., remdamasis prancūzų kultūros antropologo Claude'o Lévi-Strausso atliktais indėnų mitų tyrimais, jis gvildeno mitinio kodo, konteksto ir žodyno sąvokas. Žodynas – tai teorinė sąvoka, apimanti mitinių objektų kvalifikacinių ir funkcinių savybių apibūdinimą, jų reikšmių semantinį aprašymą (Greimas 1966: 115; Vaitkevičienė 2000). Toks žodynas – tai įrankis mitams skaityti: „*Mitinis tekstas, kaip ir bet koks kitas žmogaus pasakojimas, gali būti suprastas tik tada, kai jo adresatas turi savo dispozicijoje atitinkamą semantinį kodą, leidžiantį jam gautą tekstą iššifruoti. Kitaip tariant, norint suprasti mitus, nepakanka turėti gerą jų kolekciją, reikia dar susidaryti atitinkamą mitinį žodyną, padedantį juos išskaityti*“ (Greimas 1990: 12).

Tačiau toks žodynas negali būti sudarytas be kruopščios mitinių tekstų analizės. Kitaip tariant, žodynas – semiotinių mitologijos tyrimų rezultatas, o ne atvirksčiai (Vaitkevičienė 2000: 50). Kad būtų sukurtas „tikras“ žodynas, apimantis visą mitinį lietuvių universumą (ar bent ženklia jo dalį), reikalingi itin plataus masto tyrimai, sutelkiantys didelę mokslininkų grupę. Greimui gyvenant ir dirbant Prancūzijoje, tai buvo neįmanoma, todėl lietuvių mitologijos žodyno idėją galima laikyti grynai teorine.

Greičiausiai todėl, atsakydamas į Savukyno idėją ir norėdamas ją palaikyti, Greimas pasirinko „šalutinį“ ėjimą, – apsiribojo dievų vardais ir funkcijomis. Laiške jis rašė: „*Pradėjau nuo „smulkmenų“ – nuo dievų ir dievių žodyno. Mitinių objektų žodyną bus galima pratęsti atskirai (turiu galvoje, pav., tokius žodžius kaip samtis, pienas, kreivas, diedaduonė ir t. t.)*“.

Greimas atsiuntė Savukynui 22 žodyninio pobūdžio straipsnius apie lietuvių dievus, o prie straipsnių pridėtam laiške aptarė dievų aprašymui keliamus reikalavimus: turi būti pateikta lietuviška vardo forma, nurodyti paminėjimai šaltiniuose, apibūdinti kontekstai, funkcijos, pasiūlyta vardo etimologija ir surašytos literatūros nuorodos. Dar 8 panašūs Greimo straipsneliai buvo paskelbti Vairoso Vykės-Freibergos sudarytame leidinyje anglų kalba (Greimas 1998). Visi 30 straipsnių skirti ne pagrindiniams dievams, o menkiausiai žinomiems ar visai nežymiesiems, minimiems vos keliuose ar net vieninteliame šaltinyje (pvz., Girstis, Javulis, Alkis, Bangpūtys, Driūkelis, Blizgulis, Gužė, Indievis, Prigirstytis, Meletėlė, Bežlėja ir kt.). Nors jų interpretacija svarbi lietuvių mitologijos visumai suvokti, tačiau tokių straipsnių, aprašančių visus dievavardžius (tarp jų ir Velnio vardus) turėtų būti šimtai, nekaltant apie visų pavienių mitinių figūrų, Lévi-Strausso pavyzdžiu organizuojamą į kultūrinius kodus (anatominių, gastronomicinių, botanicinių, astronomicinių ir t. t.), o juo labiau pačių kodų aprašymus, numatytus teoriniame projekte. Todėl Greimo žodyninius straipsnius apie lietuvių dievus reikėtų laikyti tik mitologijos žodyno pradžia, – bandymu, kuris neapėmė nei jo studijose išryškėjusių mitologinio kodo dėmenų, nei jose nagri-

nėtų dievybių. Tačiau šie straipsniai, kurių dauguma pristato naujus, publikuotose studijose neaptartus dievus, rodo, kad mokslinių hipotezių jis brandino kur kas daugiau, nei suspėjo išgryninti ir aprašyti.

Ta pati mintis peršasi, susipažinus su Vilniaus universiteto bibliotekos rankraščių skyriaus Greimo fondo byloje F 245-111 saugoma mitologinių tyrimų medžiaga – rankraščiais išrašais, kurie atskleidžia jo aprėpto mitologijos lauko plotį. Byla fondo apyraše pavadinta „A. J. Greimo mokslinių tyrinėjimų medžiaga. Kartoteka. Rankr[raščiai] liet., pranc., anglų ir vok. k.“ Tai didelis rinkinys, kurį sudaro 4579 kortelės, didžioji dauguma – pusiau perkirpto 4A formato lapeliai, sudėstyti į 4 kartonines dėžutes. Kortelės rankraščio darbuotojų surištos stambiais pluoštais, daugmaž po 400–600 vienetų, o ryšulėlių viduje yra paties Greimo sudėti pluošteliai, susegti sąvaržėlėmis. Kartoteką sudaro daugiausia išrašai iš daugiatomio Lietuvių kalbos žodyno ir tautosakos, etnografijos, istorijos šaltinių. Išrašytos citatos, kartais papildytos pastabomis, nurodyti šaltiniai. Kartotekos lapelių yra ne tik F245-111, bet ir kai kuriose kitose Greimo fondo bylose, be to, dalis kortelių liko prie skelbtų ar nebaigtų mitologijos studijų rankraščių.“

Kartoteką pirmasis trumpai aptarė Kęstutis Nastopka visuminiame Greimo mitologijos darbų leidinyje (2005): „*Trečiasis greta dviejų mitologinių studijų tomų Greimo projektas – lietuvių mitologijos žodynas, kuriam jis medžiagą kaupė ne vieną dešimtį metų. Jo sodybos – La Chaussée – bibliotekoje išliko 4579 lapai išrašų, sudėtų į metalines dėžutes*“ (Greimas 2005: 750).

Minimi 4579 išrašų lapai – tai F 245-111 byloje saugomos kortelės, į šį skaičių nepatenka lapeliai, likę tarp rankraščių ir teminių medžiagos pluoštų. Iš Nastopkos

** Daug kortelių su mitologijos medžiagos išrašais galima rasti šiose bylose: F 245-90. Ragana. Išrašai iš šaltinių, pastabos. 110 lp. F 245-92. Aitvaras, kaukas. Išrašai iš šaltinių, pastabos. 286 lp. F 245-93. Kalvelis ir Velnis. Išrašai iš šaltinių, tyrinėjimo medžiaga. 296 lp. F 245-96. Kukas ir gegutė. Išrašai iš šaltinių. 35 lp. F 245-97. Andojas. Išrašai iš šaltinių, tyrinėjimo medžiaga. 265 lp. F 245-104. Apie Perkūną. Strp. I–II red., išrašai iš šaltinių. 95 lp. F 245-105. Perkūnas. Išrašai iš šaltinių, pastabos. 151 lp. F 245-106. Saulė. Išrašai iš šaltinių, pastabos. 96 lp. F 245-108. Le sogne de Gediminas. Tyrinėjimo medžiaga, išrašai, 117 lp. F 245-115. Lietuvių religija: išrašai, pastabos. 72 lp.

teiginio galima susidaryti įspūdį, kad kartoteka buvo kaupta lietuvių mitologijos žodynui rašyti, tačiau su tuo vargu ar galima sutikti, nes apie žodyno kaip atskiro veikalo rengimą Greimas nekalbėjo iki pat Bronio Savukyno iniciatyvos 1987 m. Kartoteka – tai ne žodyno, bet Greimo mitologijos tyrimų šaltinis, kurį turėdami prieš akis, galime matyti visą jo mitologijos ir religijos tyrimų horizontą, suprasti, kokios temos jį domino, koks jo mitologijos studijų pamatas.

Kartotekos sandara ir pagrindinės temos

Greimo kortelės iš esmės nesiskiria nuo įprastų mitologams, folkloro tyrinėtojams ar leksikografams – išrašų sudaro antraštinis žodis, citata, šaltinis; kai kur pridedamos pastabos, darbinės hipotezės. Jos suskirstytos pluoštais pagal temas, tačiau daug ir pavienių, atsitiktine tvarka sudėtų kortelių. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad kortelės F 245-111 byloje nesudaro bendros sistemos. Kai kurie pluoštai pramaišiu sudėstyti su tyrinėtų temų išrašais, jau panaudotais mitologijos studijose, pvz., gausu kortelių Aušrinės, Austėjos, Laimos, Giltinės studijų temomis. Vis dėlto kartotekoje matyti tam tikros sistemos griaučiai, nepaisant to, kad dalis kortelių nesugrupuota. Susidaro įspūdis, kad kartoteka buvo kuriama sistemiškai, tačiau vėliau nemažai kortelių išsklaidyta, pasitelkiant jas atskiroms studijoms. Kai kurie pluoštai, pavieniai lapeliai, atrodo, susimaišė naudojant ar perdėliojant kartoteką, o kai kurios kortelės gal nė nebuvo sugrupuotos. Nepaisant to, aiškiai matyti, kokios temos Greimui svarbiausios. Didžiausi išlikę teminiai blokai aprėpia šias sritis:

Augalai.*** Ajeras, alijošius (*oželis*), alksnis, amalas, apynojas, avietė, aviža, ažuolas, birutė (*aguona*), bobžydė, bulvė, burnotis, česnakas, čiobrelis (*dievaitis*), develdrekis (*Ferula asa foetida*), dilgėlės (*cf. linai*), dirsės, dobilai, eglė, epušė, gyvatugė, gyvatžolė, gluosnis ir kt.

Gyvūnai. Arklys, avis, Dievo karvytė, elnias, eržilas, ežys, jautis, kirmėlė, kukuožis (*v. vilkas*), kurmis,

*** Temų pavadinimų kartotekoje nėra, aiškumo dėlei juos suteikė straipsnio autorė. Po jų pateikiamos svarbiausios Greimo sudarytos sisteminės grupės ir kortelių antraštiniai žodžiai.

lingutis (*vilkas mįslėje*), musė, obšras, ožys, pelė ir kt.

Paukščiai. Antis, apuokas, arelis, dudukas, gaidys, genys, genšė, govaras, gulbė, kaukšas (*toks paukštis*), kalakutas, karvelis, kranklys, kregždė (*blezdinga, kregždinga*), kukutis, kuosa, kurapka ir kt.

Šventės ir šventinės dienos. Grabnyčios, Pusiaužiemis, Gandrinės, Gražmė (*S. Daukanto* [paminėta]), Velykos, Velykės (*Velykų atkartojimas, po Velykų pirmas sekmadienis*), Jurginės, Sambariai, Melstuvės, Kupinės (*laukų žiūrėjimo apeigos per rugių žydėjimą*), Joninės, Petrinės, Kirmėlinė (*Petrinės*), Ilgės, Kūčios ir kt.

Mėnesiai, savaitės dienos. Ragutis, pusis (*vasaris, cf. Pusiaužiemis*), biržė, kirmėlių mėnuo, siekis ir kt.

Dievybės ir mitinės būtybės. Alabathis, Atlaibas, Babaužis, Baužis, Bangpūtys, Bildukas, Derintojas, Driūkelis, Klemals, Krūminis, Laukpatimas, Lauksargis, Kelio dievaitis, Keliūkis, Kelių Dzeivos, Krūminė, Plikių plikelis, Prigirstytis, Samanėlis, Šilinis, Vargulis ir kt.

Velnio vardai. Baltūkas, Būkas, Dirgintas, Dirvonakis, Dūlis, Dvasas, Glitis, Jautakis, Joveivas, Lobinis, Medinis ožys, Neganda, Negaras, Nelabasis, Nemacius, Nereika, Nevidonas, Okas, Oveivas, Painiava, Pajuodėlis, Pamėklė, Pamėnas, Pavidalas, Plevėsa, Raistinis, Ragis, Raubis, Siauba, Sloksna, Spirgutis, Spirukas, Striukis, Šilinis velnias, Šlubis, Vaidelis ir kt.

Ligos ir gydymo būdai. Blogos akys, antmetinė (*antkrytis, nelaimė, burtais užmesta liga*), antžygis (*antkrytis, nelaimė, nelaimę suteikianti vieta*), apsauga, apsargys, apžadas, apžiūra, aptaros, gumbas, kaltūnas, kadagas, karpa, naiva, naika, navė, pasiutimas, priemėtis, žalčialunkis (*mėšlungis*) ir kt.

Dvasininkai, užkalbėtojai, burtininkai. Kraujelis, kunigas, matytojas, monininkas, nuodninkas, oronis, piktžodžiai, putveizda, šeptūnas, šnibždūnas, vardininkas, užvardytojas, Veidelutis, Viršaitis, vaškonis, žadėtojas, žavėtojas ir kt.

Socialinės ir giminystės struktūros. Brolis, brotas, brotužis (*pusbrolis*), brotseserė (*tikroji našlaitė*), sesė, seserėnas, seserija, svainis, svainė, svainija, pirmabrolis (*pusbrolis*), pirmasėsė, pusbrolienė, pusseserė, pusšvogeris, intė, jantė ir t. t.

Kai kurios kortelės sudėtos abėcėlės tvarka (daugiausia augalų, gyvūnų, paukščių temos, iš dalies – ligų skirsnis), kai kur išdėstymas sisteminis (pvz., kalendorinės šventės, mėnesiai, savaitės dienos), retkarčiais pasitaiko pluošteliai pagal šaltinius (pvz., dievų vardai iš Wilhelmo Mannhardto *Letto-Preußische Götterlehre*, abėcėliniai žodyno išrašai). Skyriuose, skirtuose dvasininkams, burtininkams, kulto objektams, vidinės klasifikacijos nematyti, tai tiesiog tos rūšies išrašų sanauka. Nėra atskiro valgių skyriaus, nors Greimo tyrimuose ši sritis itin svarbi, – valgiai priskiriami prie konkrečių švenčių, aptariamas apeiginių valgių ryšys su šventėmis ir dievybėmis.

Kiek netikėta, kad tiek daug dėmesio skiriama giminystės struktūroms. Nors lietuvių religiją Greimas tyrinėjo iš socialinės perspektyvos ir būtent jam priklauso idėjos apie karių-bitininkų, žemdirbių bandininkų bendrijas, jų dievybes, valdovo ir Lietuvos valstybės dievus, tačiau kartoteka rodo susidomėjimą ir giminystės antropologija. Atskiri kortelių pluoštai skirti kraujo giminystei, vedyboms, kūmystei; kai kurie turi pavadinimus:

„**Gentis, giminė**“:^{****} gentis, gentkartė, gentainis, gentaitis, gentė, gimtuvis, pats, pati, palikuonis, prėdkai, prietkai, pirmuonys (*protėviai*), nuo prėdkų metų, pavada (*provaikiai*) ir kt.

„**Vestuvių aktorai**“: įseserės, pabrolys, svotas, brolis, anstolis (*kraitvežys*) ir kt.

„**Antrosios vedybos ir jų pasėkos**“: pamotė, močeka, močekvaikis, podukra, posūnis, įbrolis, įdukra, antravedė, antrapatė ir kt.

„**Užkurystė**“: preikuras, ančkurys, ažyčsūnis, preikšas, preikšė, įsodas, įsodija ir kt.

„**Kūmystės institucija**“: podė, motinėlė, pakūmė ir kt.

Kraujo giminystei skirtas gan didelis kortelių pluoštas, terminai surinkti daugiausia iš Lietuvių kalbos žodyno. Susidaro ištisos sinonimų ir bendrašaknių žodžių eilės, pvz.: brolis, brošė, pirmabrolis (*pusbrolis*), brotis, brotintis, brotytis, brotinėlis, bro-

^{****} Kabutėse pateikti paties Greimo surašyti kortelių pluoštų pavadinimai.

Po jų pateikiami tuose pluoštuose esančių kortelių antraštinių žodžių pavyzdžiai.

terėlis, broturėlis, brotainis, brotainienė, brotušė, brotušis, brotužis (*pusbrolis*), brotseserė, brotseserė (*tikroji našlaitė*), sesė, seserėnas, seserija, svainis, svainė, svainija ir t. t. Greimas braižė giminystės santykių schemas, bandydamas susisteminti senovinius lietuvių giminystės terminus ir jais išreiškiamus socialinius ryšius, ypač išskirdamas vyrišką ir moterišką linijas – motinos ir tėvo, sesers ir brolio. Atskiros kortelės skirtos šių giminystės santykių schemoms:

asmens tiesioginės giminystės santykiai („*Ego: parentes*“);

giminystės ryšiai su dėdėmis ir tetomis iš tėvo bei motinos pusės („*Ego: enfant adulte. Consanguinité*“);

vedusio vyro santykiai su žmonos gimine („*Parents par alliance: vyras*“);

ištekėjusios moters santykiai su vyro gimine („*Parents par alliance: marti*“);

ryšiai tarp brolių ir seserų („*Lateraliniai [giminystės ryšiai]*“).

Pastarąjį pavyzdį išskleisiu plačiau, nes jis atkreipia dėmesį į faktą, kad lietuviški terminai leidžia beveik visus lateralinius (horizontalius) giminystės ryšius apibūdinti bendrašakniais žodžiais, kilusiais iš žodžių *brolis* ir *sesuo* (tai rodo, kad ryšiai su broliais ir seserimis itin glaudūs). Greimo sudaryta schema:

Schemos apačioje Greimas priduria pastabą: jei *ego* yra ne vyras, o moteris, tai jos brolio žmona bus jau ne *brolienė*, bet *svainė*.

Giminystės santykių tyrimai labai

svarbi kultūros antropologijos sritis buvo iki XX a. vidurio. Greimui didelę įtaką padaręs Lévi-Straussas sukūrė garsiąją *aljanso teoriją*, atskleidžiančią socialinių mainų modelį santuokos būdu (Lévi-Strauss 1949). Tačiau lietuvių giminystės struktūros dar nėra pakankamai ištyrinėtos. Tad Greimas ir čia laikytinas pirmieviu, nors jo pradėti giminystės struktūrų tyrimai liko užuomazgų lygmenyje.

Greimo kartotekos gausa ir įvairovė rodo, kad jis buvo gerai susipažinęs su etnografinė, lingvistinė medžiaga, tautosaka. Tai paneigia nuomonę, esą jo mitologijos darbai paremti menka šaltinių baze. Sunku tiksliai suskaičiuoti, kiek kartotekos duomenų Greimas panaudojo mitologijos studijoms, tačiau drįstu spėti, kad ne daugiau kaip ketvirtadalį iš 4579 kortelių (duomenys apie Laimą, Aušrinę, Maro deives, Austėją naudoti studijoje „Apie dievus ir žmones“). Bent 3000 kortelių liko nepanaudotos, nors ši medžiaga Greimui žinoma. Didžiulė kartotekos apimtis atskleidžia, kad semiotikas buvo gerai pasirėngęs lietuvių senosios kultūros ir mitologijos tyrimams, o jo žinių laukas labai platus. ■

Tęsinys kitame numeryje

